

Genoptrykning af Skov- og Naturstyrelsens

NYT om naturbeskyttelsesloven

November 1998 – Indrykning nr. 215-225

Indhold

- 215. Ny bekendtgørelse om afgrænsning og administration af internationale beskyttelsesområder (EF-fuglebeskyttelses-, EF-habitat- og Ramsarområder)
- 216. Information om arealreguleringer i det åbne land
- 217. Genopretning af vådområder efter Vandmiljøplan II
- 218. Vandmiljøplan II. Genopretning af vådområder - og forholdet til arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3
- 219. Skjern Å Naturprojekt
- 220. Naturklagenævnsafgørelse om rørlægning af en bæk (NBSKL § 3)
- 221. Naturklagenævnsafgørelse (formands-afgørelse) om opfyldning af en sø i et boligområde (NBSKL § 3)
- 222. Naturklagenævnsafgørelse (formands-afgørelse) om gødskning og brug af kemiske ukrudtsmidler efter omlægning af et engareal (NBSKL § 3)
- 223. Naturklagenævnsafgørelse (formands-afgørelse) om etablering af en campingplads (planlov § 35 og bkg. nr. 408 af 25. maj 1994 om afgrænsning og administration af EF-fuglebeskyttelsesområder)
- 224. Hvor stor en del af Danmarks landareal er undergivet strenge naturbeskyttelsesbestemmelser

215. Ny bekendtgørelse om afgrænsning og administration af internationale beskyttelsesområder (EF-fuglebeskyttelses-, EF-habitat- og Ramsarområder)

Bekendtgørelsen om de internationale beskyttelsesområder, der afløser bkg. nr. 408 af 25. maj 1994 om afgrænsning og administration af EF-fuglebeskyttelsesområder og Ramsar-områder, forventes at træde i kraft 15. november 1998. Bekendtgørelsen vil blive distribueret til amtskommuner, kommuner, andre relevante myndigheder og interesseorganisationer i løbet af november måned 1998 og vil herudover være tilgængelig på Miljø- og Energiministeriets hjemmeside: <http://www.mem.dk/love/index.htm>.

216. Information om arealreguleringer i det åbne land

Miljø- og energiminister Svend Auken og formand for Amtsrådsforeningen Kresten Philipsen har indgået en aftale om, at amterne i løbet af et par år udsender kort til alle lodsejere i det

åbne land over miljø- og naturreguleringer samt over hvilke arealer, der falder ind under forskellige tilskudsmuligheder.

Baggrunden for aftalen er, at landbrugets organisationer efterlyste bedre information om arealreguleringer, hvilket regeringen besluttede skulle imødekommes. Derfor nedsatte miljø- og energiministeren sammen med Amtsrådsforeningen og landbrugets organisationer i 1997 en arbejdsgruppe, der skulle udarbejde et forslag til handlingsplan for information til den enkelte landmand.

Arbejdsgruppen har anbefalet, at der gives information om nedennævnte landsdækkende temaer eventuelt suppleret med regionale temaer, og at materialet udsendes samtidigt over hele landet:

- registrerede §3-områder iht. naturbeskyttelsesloven
- de på udsendelsestidspunktet digitaliserede sten- og jorddiger iht. naturbeskyttelseslovens §4
- internationale naturbeskyttelsesområder (EF-fugle, EF-habitat og Ramsarområder)
- SFL-områder
- mål 5b-områder
- regionplanernes skovrejsningsplanlægning
- regionplanernes særlige drikkevandsområder
- vandløb, der afkaster 2 m-bræmmer iht. vandløbsloven
- søer og åstrækninger, der afkaster beskyttelseslinie iht. naturbeskyttelsesloven
- okkerpotentielle områder iht. okkerloven.

Amterne står for tilrettelæggelsen, præsentationen og udsendelsen af materialet, mens de relevante statslige myndigheder bidrager med en generel beskrivelse af de enkelte reguleringers indhold og konsekvenser for jordbrugsdriften.

Informationen til lodsejerne er en vigtig for-

udsætning for dialogen mellem borgere og myndigheder om reglerne, deres indhold, formål og for håndhævelsen af dem.

217. Genopretning af vådområder efter Vandmiljøplan II

Naturbeskyttelsesloven er ændret ved lov nr. 478 af 1. juli 1998, som trådte i kraft den 15. juli 1998. Lovændringen er en opfølgning af Vandmiljøplan II af 19. februar 1998 og vedrører dels adgang til ekspropriation, dels bemyndigelse til miljø- og energiministeren til at delegere

beføjelser til amtsrådene i forbindelse med genopretning af vådområder, som skal medvirke til at forbedre vandmiljøet.

Med ændringerne af lovens §§ 2 og 60, stk. 1, fastslås således, at miljø- og energiministeren kan ekspropriere fast ejendom, når det er af væsentlig betydning for at kunne genoprette et vådområde, som skal medvirke til at forbedre vandmiljøet. I bemærkningerne til lovforslaget er det understreget, at genopretning af vådområder så vidt muligt skal ske som frivillige aftaler med lodsejerne, men at ekspropriation kan komme på tale, hvis en enkelt eller nogle få lodsejere forhindrer et projekt, hvortil der i øvrigt er stor lodsejertilslutning.

Den nye § 60 a, giver i stk. 1 miljø- og energiministeren mulighed for at bemyndige amtsrådene til - med henblik på genopretning af vådområder, der skal medvirke til at forbedre vandmiljøet - at udøve de fleste af de beføjelser, som er tillagt ministeren i lovens kapitel 8. Det drejer sig bl.a. om beføjelse til at erhverve og sælge fast ejendom, at yde tilskud til bl.a. kommuner, almennyttige foreninger og private, at tinglyse aftaler om genopretning af vådområder på ejendomme, at beslutte pålæg af forkøbsret og at ekspropriere fast ejendom.

Et udkast til bekendtgørelse om amtsrådets beføjelser ved genopretning af vådområder vil blive sendt i ekstern høring i efteråret 1998.

Efter § 60 a, stk. 2, kan miljø- og energiministeren fastsættes regler om og retningslinier for, hvorledes amtsrådenes beføjelser skal udøves. Et udkast til bekendtgørelse, som fastlægger kriterier for, hvilke vådområdeprojekter der kan tildeles økonomiske midler, vil blive sendt i ekstern høring i efteråret 1998. Der vil desuden blive udarbejdet en vejledning.

(Lov nr. 478 af 1. juli 1998 om ændring af lov om miljøbeskyttelse, lov om naturbeskyttelse, lov om vandløb og lov om planlægning).

218. Vandmiljøplan II. Genopretning af vådområder - og forholdet til arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3

I forbindelse med Folketingets behandling af lovforslag til opfølgning af Vandmiljøplan II, der bl.a. indebærer genopretning af 16.000 ha vådområder, har miljø- og energiministeren afgivet følgende svar vedr. spørgsmålet om, hvorvidt områder, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, kan udlægges som vådområder:

"Af lovbemærkningerne fremgår, at områder, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttede naturtyper, som udgangspunkt kun berøres af genopretning af vådområder i det omfang, det vil være til gavn for de beskyttede naturtyper. Projekter, der omfatter eller får konsekvenser for § 3-områder, skal undergives sædvanlig myndighedsbehandling, og der skal konkret af den pågældende amtskommune tages stilling til, om der kan dispenseres fra § 3.

Naturtypebeskyttelsen, som i varierende form har eksisteret de sidste ca. 20 år, er et af de væsentligste instrumenter til at beskytte vilde dyr og planter og dermed også til opfyldelsen af en række internationale forpligtelser og EU-forpligtelser. Desuden er naturtypebeskyttelsen et vel og fast integreret led i den fysiske planlægning, således at beskyttelsen hermed i vidt omfang er afvejet og prioriteret i forhold til andre, herunder samfundsmæssige, interesser. Det ville derfor ikke være acceptabelt, såfremt denne beskyttelse automatisk skulle vige for genopretning af vådområder som led i VMPII. Dette er da heller ikke forudsat i aftalen herom.

Der er derfor ikke med lovforslaget forudsat en ændring af den praksis, der med støtte i bemærkningerne i tidligere love og den gældende lov om naturbeskyttelse har udviklet sig på §3-området. På den anden side er det dog forudsat, at der kan meddeles dispensation fra § 3 bl.a., hvis en sådan dispensation ud fra en samlet vurdering fører til en naturmæssig forbedring i projektområdet. Dispensation vil således kunne gives, f.eks. hvis et berørt område konkret vurderes at opfylde § 3 kriterierne, men kvalitativt og kvantitativt ikke kan begrunde, at et vådområdeprojekt med andre naturmæssige forbedringer i projektområdet forhindres gennemført."

Det bemærkes, at genopretning af vådområder, beliggende i de internationale naturbeskyttelsesområder (EF-fuglebeskyttelses-, EF-habitat- og Ransarområder) selvfølgelig skal ske med respekt af de hensyn, som har begrundet udpegningen af områderne.

(Besvarelse af spørgsmål nr. 2 (L55/L56 - bilag 5), j.nr. SN 1996-0122-0078).

219. Skjern Å Naturprojekt

Folketinget har med stort flertal den 26. juni 1998 vedtaget lov om Skjern Å Naturprojekt, der er det hidtil største naturgenopretningsprojekt i Danmark. Det er beregnet til at koste i alt ca. 254 mio. kr.

Projektet omfatter en genopretning af den nedre del af Skjern Å fra Borris til udløbet i Ringkøbing Fjord, den nedre del af Omme Å fra Sønderskov Dambrug til sammenløbet med Skjern Å samt den sidste del af Gundesbøl Å fra sammenløbet med Omme Å til Præstbro. Projektområdet, der er på i alt 2.192 ha, omfatter ca. halvdelen af det område, som blev afvandet i begyndelsen af 1960'erne.

Projektet indebærer, at størstedelen af åsystemet inden for projektområdet lægges tilbage i sine gamle slyngninger. I det centrale Hestholm vil der blive dannet et stort sø- og vådområde. Skjern Å vil gå i et selvstændigt løb syd for dette vådområde for at minimere risikoen for, at laksesmolten ædes af rovfisk.

Forud for fremsættelse af lovforslaget har der været gennemført en VVM-vurdering med offentlige høringer af projektet.

I forhold til naturbeskyttelsesloven indebærer Skjern Å-loven, at tilladelsessystemet efter naturbeskyttelseslovens kapitel 2 (§ 3-områder mv.) er suspenderet under selve anlægsfasen. Ved eventuelle senere foranstaltninger gælder de almindelige regler.

(Lov nr. 493 af 1. juli 1998 om Skjern Å Naturprojekt).

220. Naturklagenævnsafgørelse om rørlægning af en bæk (NBSKL § 3)

Et amt havde meddelt en lovliggørende dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til en rørlægning af en 520 m lang strækning af et vandløb, som lodsejeren havde foretaget uden tilladelse fra amtet. Vandløbet var udpeget som § 3-vandløb.

En interesseorganisation påklagede afgørelsen til Naturklagenævnet.

Klageren anførte bl.a., at der var tale om et biologisk vigtigt vandløb, der havde fungeret som økologisk korridor i området. Rørlægningen indebar således en ødelæggelse af en vigtig spredningskorridor, og rørlægningen af en så omfattende strækning af et biologisk og landskabeligt vigtigt vandløb var urimelig og i åbenlys modstrid med naturbeskyttelsesloven.

Interesseorganisationen anførte videre, at der ifølge vejledningen om naturbeskyttelsesloven ikke findes juridisk grundlag for en lovliggørelse af forholdet. Det er i vejledningens afsnit 3.16 anført, at "det forudsættes således, at der i forbindelse med "lovliggørelsessager" kan stilles vilkår af den ovennævnte karakter" d.v.s. udlægning af erstatningsbiotoper. Når amtet havde argumenteret med, at der ikke kunne stilles vilkår om etablering af en erstatningsbiotop, var den juridiske forudsætning for lovliggørelse derfor ikke til stede, hvorfor en reetablering af vandløbsstrækningen var den eneste mulige form for lovliggørelse.

Amtet anførte bl.a., at afgørelsen var truffet som en flertalsafgørelse i amtets Udvalg for Teknik og Miljø, samt at man ikke var enig i klagerens bemærkning om, at en lovliggørelse ifølge vejledningen til naturbeskyttelsesloven forudsætter, at der fastsættes vilkår for lovliggørelsen, idet det alene forudsættes, at der i forbindelse med lovliggørelse kan stilles vilkår om etablering af erstatningsbiotoper.

Amtet fandt det endvidere ikke muligt i det foreliggende tilfælde at stille krav om etablering af en erstatningsbiotop. En erstatningsbiotop skulle være af samme karakter som den oprindelige biotop, hvilket i det foreliggende tilfælde ville sige en linieformet våd biotop med funktion som økologisk forbindelse af landskabelig værdi. På den rørlagte strækning fulgte bækken tydeligt

terrænets former, og et alternativt forløb af vandløbet med samme funktion var umuliggjort af terrænet i det pågældende område.

I klagenævnets flertalsafgørelse (11 af 13 medlemmer) lægges der vægt på de samme betragtninger, der fremgår af afgørelsen i indrykning nr. 211.

Herudover er bl.a. anført følgende:

"I den foreliggende sag er der tale om rørlægning af en betydelig strækning af vandløbet, og der er ikke anført anden begrundelse for rørlægningen, end at marken er blevet væsentligt nemmere at bearbejde. Denne jordbrugsmæssige interesse er ikke så tungtvejende, at der kan ses bort fra den naturmæssige forringelse, som rørlægningen indebærer.

Ejeren søgte forinden rørlægningen ikke oplysning hos myndighederne om, hvorvidt rørlægningen var umiddelbart tilladt. Nævnet finder herefter ikke at kunne tillægge det afgørende vægt, at ejeren har oplyst at være i god tro.

På denne baggrund stemmer flertallet for at ændre dispensationen til et afslag med en frist for reetablering af bækken til den 1. februar 1999".

(Klagenævnets afgørelse af 25. juni 1998, NKN j.nr. 97-131/800-0005, SNS j.nr. 1996-4316/0-0002).

221. Naturklagenævnsafgørelse (formands-afgørelse) om opfyldning af en sø i et boligområde (NBSKL § 3)

Et amt meddelte afslag til opfyldning og sløjfning af en sø på 350-400 m² beliggende på et fællesareal med bl.a. legeplads og kælkebakke i et boligområde.

Området var omfattet af en lokalplan. Ifølge denne måtte vandhullet ikke fjernes uden byrådets tilladelse.

Den lokale grundejerforening, som havde ansøgt amtet om dispensation til opfyldningen, påklagede amtets afslag til Naturklagenævnet.

Amtet anførte som begrundelse for afslaget, at det ville være forkert at fylde søen op i betragtning af, at søer og vandhuller - ikke mindst i byområder - har meget stor naturmæssig rekreativ betydning. Amtet fandt derfor som kommunen, at søen burde bevares som naturområde, sådan som det var forudsat i lokalplanen for området. Amtet havde forståelse for den bekymring, beboere med små børn i området kunne have, for at der skulle ske uheld ved børns leg i eller ved søen, og foreslog derfor, at der for at gøre søen mere "børnevenlig" blev foretaget en vis afretning og udjævning af brinken rundt om søen.

I Naturklagenævnets afgørelse, som stadfæster amtets afslag, henvises foruden til de generelle forudsætninger m.h.t. administrationen af naturbeskyttelseslovens § 3 bl.a. til, at søer og vandhuller i byområder har en meget stor naturmæssig og rekreativ betydning, at en opfyldning af den konkrete sø ville forudsætte en dispensation fra lokalplanen, samt at søen kunne gøres mere "børnevenlig" som foreslået af amtet.

(Klagenævnets afgørelse af 6. juli 1998, NKN j.nr. 97-131/600-003, SNS j.nr. 1996-4316/0-0002).

222. Naturklagenævnsafgørelse (formands-afgørelse) om gødskning og brug af kemiske ukrudtsmidler efter omlægning af et engareal (NBSKL § 3)

Et amt meddelte dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til omlægning af et engareal på vilkår bl.a. om forbud mod anvendelse af gødning og kemiske ukrudtsmidler.

Engarealet, som havde en ujævn og svagt kuperet overflade, havde ikke være omlagt i en længere årrække. På grund af terrænforholdene var der på arealet både højere liggende tørre partier uden engkarakter og lavere liggende fugtige områder. Botanisk set var arealet uden interesse. En omlægning på de meddelte vilkår ville efter amtets vurdering føre til en forbedring af engarealets biologiske værdier. Gødskning og anvendelse af kemiske bekæmpelsesmidler ville derimod gøre det vanskeligt at genskabe et artsrigt plantesamfund og yderligere være i strid med de bevaringshensyn, som skulle varetages som følge af, at arealet sammen med det tilgrænsende moseområde havde status som EF-fuglebeskyttelsesområde.

Lodsejeren påklagede vilkåret om forbud mod gødning og kemiske ukrudtsmidler til Naturklagenævnet.

I formandsafgørelsen, der stadfæstede dispensationen med det nævnte vilkår, hedder det bl.a.:

"Det følger af forarbejderne til naturbeskyttelseslovens kapitel 2, at der i forbindelse med dispensationer fra lovens beskyttelsesbestemmelser kan fastsættes vilkår for at fremme lovens formål, som efter § 1, stk. 2, nr. 1 -2 blandt andet er at beskytte og forbedre naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder. Da det i denne sag omhandlede vilkår om forbud mod gødskning og anvendelse af kemiske bekæmpelsesmidler fremmer hensynet til at bevare og forbedre engens naturværdier, ligger vilkåret indholdsmæssigt indenfor rammerne af, hvad der lovligt kan fastsættes i forbindelse med dispensationer fra § 3".

(Klagenævnets afgørelse af 10. juni 1998, NKN j.nr. 97-131/550-0009, SNS j.nr. 1996-4316/0-0001).

223. Naturklagenævnsafgørelse (formands-afgørelse) om etablering af en campingplads (planlov § 35 og bkg. nr. 408 af 25. maj 1994 om afgrænsning og administration af EF-fuglebeskyttelsesområder)

Et amt havde meddelt tilladelse efter planlovens § 35 til nyetablering af en campingplads med tilhørende servicebygning indenfor kystnærhedszonen i et område, som i regionplanen var udpeget som særligt beskyttelsesområde samt EF-fuglebeskyttelses- og Ramsar-område.

En interesseorganisation påklagede tilladelsen til Naturklagenævnet under henvisning til bl.a., at amtets tilladelse ikke indeholdt nogen behandling af det ansøgte i forhold til områdets status som EF-fuglebeskyttelses- og Ramsarområde.

I formandsafgørelsen hedder det:

"Efter bekendtgørelse nr. 408 af 25. maj 1994 om afgrænsning og administration af EF-fuglebeskyttelses- og Ramsarområder, § 6, stk. 2, skal det af en tilladelse, som omfatter eller berører disse områder, fremgå, at tilladelsen ikke vil medføre forringelse af området eller forstyrrelser, som har betydelige konsekvenser for de arter, for hvilke området er udpeget. Amtets tilladelse indeholder ikke nogen behandling af det ansøgte i forhold til områdets status som EF-fuglebeskyttelses- og Ramsarområde. Tilladelsen indeholder heller ikke nogen behandling af det ansøgte i forhold til regionplanens restriktive retningslinier ..... for etablering af bygninger og anlæg samt opstilling af campingvogne i værdifulde kystområder.

På den baggrund ophæves ..... Amts tilladelse af ..... 1998 og sagen hjemvises til fornyet behandling hos amtet".

I en formandsafgørelse af samme dato blev der truffet en tilsvarende afgørelse om en tilbygning på en anden ejendom.

(Klagenævnets afgørelser af 15. juni 1998, NKN j.nr. 97-31/550-0066 og 97-31/550-0063, SNS j.nr. 1996-4320-0003).

224. Hvor stor en del af Danmarks landareal er undergivet strenge naturbeskyttelsesbestemmelser

Naturstyrelsen har foretaget beregninger af EF-habitatområdernes, EF-fuglebeskyttelsesområdernes og Ramsarområdernes arealstørrelse henholdsvis på land og på havet. Desuden er beregnet hvor store dele af arealerne, der er fredede. Beregningerne er vist i omstående skema.

Der er et stort områdemæssigt sammenfald mellem de tre typer internationale naturbeskyttelsesområder. Dette er vist i et selvstændigt skema.

Det fremgår af opgørelsen, at knapt 1000 km² fredede landarealer ligger inden for de internationale beskyttelsesområder. Det svarer formentlig til knapt 50 % af det samlede fredede landareal (i alt ca. 4,5 % af Danmarks landareal). Herefter udgør det landareal, der omfattes af internationale beskyttelsesområder eller herudover er fredet, ca. 3.900 km² svarende til ca. 8 % af Danmarks landareal.

Det fremgår af indrykning nr. 202, at det samlede areal omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 udgør knapt 10 % af Danmarks landareal. En væsentlig del af § 3 arealerne ligger indenfor de internationale beskyttelsesområder og utvivlsomt også indenfor de fredede områder, der ikke er omfattet af de internationale beskyttelsesområder.

Naturstyrelsen har imidlertid ikke for indeværende kunnet foretage en beregning af størrelsen af de § 3 områder, der ikke er omfattet af ovennævnte ca. 8 % (internationale beskyttelsesområder samt fredede områder udenfor disse), med henblik på en opgørelse af, hvor stor en del af Danmarks samlede landareal, der netto er undergivet relativt strenge beskyttelsesbestemmelser (internationale beskyttelsesområder + fredede områder herudover + § 3 områder herudover).

Styrelsen opfordrer derfor alle amtskommuner til at være opmærksomme på interessen i en sådan samlet opgørelse og at tilsende styrelsen de arealopgørelser, som er relevante i den omhandlede henseende, og som amtskommunerne sidder inde med.